

Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника

**Навчально-науковий юридичний інститут
Кафедра судочинства**

Ковалишин О.Р.

**Господарське процесуальне
право**

**Методичні вказівки
для підготовки до семінарських (практичних) занять
студентів денної форми навчання**

Спеціальність
Освітній ступінь

**081 «Право»
«бакалавр»**

Івано-Франківськ, 2024 рік

ББК
Я 79

Рекомендовано до друку Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № ____ від « ____ » _____ 2024 р.).

Рецензенти:

Кузьмич Олег Ярославович

*доцент кафедри судочинства,
кандидат юридичних наук, доцент*

Остап'як М.М.

*викладач кафедри теорії та
історії держави і права, доктор
філософії*

Ковалишин О.Р. Господарське процесуальне право. - Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять для студентів денної форми навчання. – Івано-Франківськ: Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024. – 36 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Господарське процесуальне право», підготовки до здачі екзамену. В посібнику викладені: завдання до семінарських і практичних занять, які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку до занять, перелік питань, які виносяться на обговорення на занятті, контрольних питань для перевірки знань, практичних завдань. До кожної теми поданий перелік літератури, до якого включена монографічна та інші наукові джерела по темі, а також розширений перелік нормативно-правових актів, які регулюють відповідний вид відносин станом на 01.08.2024 р.

Посібник призначений для студентів, аспірантів, викладачів.

© Ковалишин О.Р., 2024

© Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника, 2024

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Програма дисципліни	5
Тема 1. Загально теоретичні основи господарського процесуального права. Система господарських судів	9
Тема №2 Досудове врегулювання господарських спорів.....	11
Тема №3 Юрисдикція (підвідомчість) і підсудність спорів господарському суду	13
Тема № 4. Учасники господарського процесу	17
Тема № 5. Докази в господарському процесі.....	21
Тема №6 Процесуальні строки	26
Тема № 7. Судові витрати	28
Тема № 8 Порухення провадження у справі в господарському суді.....	30
Тема №9. Вирішення господарських спорів в суді першої інстанції	34
Тема № 10. Наказне провадження	39
Тема № 11. Порядок апеляційного оскарження рішень та ухвал господарського суду.....	41
Тема №12: Касаційне оскарження рішень, ухвал та постанов господарського суду.	47
Тема №13 Провадження у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами	52
Тема №14: Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень господарських судів.....	55
Тема №15. Провадження у справах про банкрутство	59

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Господарське процесуальне право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОР «Бакалавр» галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Правознавство».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є діюче законодавство, яке регулює господарсько-процесуальні правовідносини.

Навчальна дисципліна «Господарське процесуальне право» має тісний зв'язок з такими дисциплінами «Господарське право», «Виконавче провадження» та «Судове діловодство».

Метою викладання навчальної дисципліни "Господарське процесуальне право" є з'ясування проблемних питань, які виникають в господарському процесі.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Господарське процесуальне право" є ознайомлення студентів зі змістом, суттю проблем господарського процесу. В лекціях викладаються основні теоретичні поняття курсу, акцентується увага на важливих, проблемних моментах, практичних можливостях реалізації законодавчих положень тощо. Вони покликані дати загальне уявлення, знання основних проблем господарського процесу, полегшити вивчення суміжних дисциплін, забезпечити правильний аналіз відповідних норм, їх тлумачення і застосування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати : проблемні питання теорії, практики та законотворчості в сфері господарського процесу; компетенцію господарських судів; підстави для апеляційного та касаційного оскарження в господарському процесі; генезу господарсько-процесуального провадження; сутність доказування, особливості забезпечення позову, запобіжних заходів в господарському процесі; процесуальний порядок провадження у системі господарських судів всіх інстанцій.

вміти : порівнювати і аналізувати норми законодавства, що регулює господарське процесуальне право; тлумачити і застосовувати процесуальне законодавство; узагальнювати практику реалізації окремих норм господарського процесу та робити відповідні висновки.

Програма дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи господарсько-процесуального права

Тема № 1. Загально теоретичні основи господарського процесуального права. Система господарських судів та їх правовий статус

Поняття, предмет і система господарського процесуального права. Стадії господарського процесуального права.

Господарський процес і господарське процесуальне право. Джерела господарського процесуального права. Система господарського процесуального права. Господарські процесуальні правовідносини: об'єкт, суб'єкт, підстави виникнення. Господарське процесуальне право як юридична наука і навчальна дисципліна.

Поняття і система принципів господарського процесуального права. Значення принципів у нормотворчій і правозастосовчій діяльності господарських судів. Загальна характеристика принципів господарського процесуального права: організаційні та функціональні принципи. Принцип незалежності суддів і підпорядкування їх тільки закону. Рівність сторін. Гласність вирішення спорів. Державна мова судочинства. Принцип законності. Принцип об'єктивної істини. Принцип диспозитивності. Принцип змагальності. Колегіальність. Обов'язковість виконання рішень, ухвал і постанов господарського суду.

Створення господарських комісій. Організація державного арбітражу. Створення арбітражних судів. Система, склад і структура господарських судів України. Господарські суди в системі юрисдикційних органів та органів судової влади. Функції та завдання господарських судів. Повноваження, порядок утворення і діяльність місцевих господарських судів, апеляційних господарських судів, Верховного Суду.

Тема № 2. Досудове врегулювання господарських спорів

Правова природа досудового (претензійного) врегулювання спорів. Термін, порядок, форма пред'явлення претензій. Розгляд претензій. Повідомлення заявника про результати розгляду претензії. Наслідки визнання претензії боржником господарських договорів.

Досудове врегулювання розбіжностей, що виникають при укладенні, зміні і розірванні господарських договорів.

Тема № 3. Юрисдикція і підсудність спорів господарському суду

Поняття компетенції господарського суду. Розмежування компетенції між судом загальної юрисдикції, адміністративним судом, господарським судом та іншими органами, в компетенцію яких входить вирішення господарських спорів.

Поняття підвідомчості, її значення. Види підвідомчості.

Підсудність справ господарським судам. Види підсудності. Родова підсудність. Територіальна підсудність та її види. Передача справ з одного господарського суду до іншого. Процесуально-правові наслідки недотримання правил підсудності.

Тема № 4. Учасники господарського процесу

Загальна характеристика учасників господарського процесу, господарського суду.

Господарський суд як учасник господарського процесу. Склад господарського суду. Підстави і порядок відводу судді господарського суду.

Сторони в господарському процесі. Процесуальні права та обов'язки сторін. Участь у справі кількох позивачів і відповідачів. Заміна неналежного відповідача. Процесуальне правонаступництво.

Треті особи, їхні процесуальні права та обов'язки.

Участь у господарському процесі прокурора. Інші особи, які беруть участь в господарському процесі.

Представництво в господарському процесі. Поняття і види представництва. Повноваження представника та порядок їх оформлення.

Тема № 5. Докази в господарському процесі

Поняття доказування. Предмет і межі доказування. Факти, які не потребують доказування.

Поняття і види доказів. Обов'язок доказування та подання доказів. Належність і допустимість доказів. Письмові та речові докази. Порядок витребування і представлення письмових і речових доказів. Огляд і дослідження письмових і речових доказів у місці їхнього знаходження. Пояснення представників сторін та інших осіб, які беруть участь у судовому процесі. Показання свідків. Експертиза. Проведення експертизи. Права та обов'язки експерта. Висновок судового експерта. Забезпечення доказів. Оцінка доказів господарським судом.

Тема № 6. Процесуальні строки

Поняття і види процесуальних строків. Строки, встановлені законом. Строки, визначені господарським судом. Обчислення процесуальних строків. Зупинення процесуальних строків. Відновлення та продовження процесуальних строків. Наслідки пропуску процесуального строку.

Тема № 7. Судові витрати

Поняття і види судових витрат. Судовий збір, його сплата. Звільнення від сплати судового збору. Повернення судового збору. Виплата сум, що належать експертам і перекладачам. Розподіл між сторонами господарських витрат. Судові штрафи.

Змістовий модуль 2. Господарське-процесуальне провадження

Тема № 8. Порухення справи в господарському суді

Позовна форма захисту права в господарському суді. Поняття та елементи позову. Право на позов. Форма і зміст позовної заяви. Ціна позову. Надсилання копії позовної заяви і доданих до неї документів. Документи, що додаються до позовної заяви. Об'єднання позовних вимог. Відзив на позовну заяву. Подача зустрічного позову. Підстави забезпечення позову. Способи забезпечення позову.

Прийняття позовної заяви. Відмова в прийнятті позовної заяви. Повернення позовної заяви. Виправлення недоліків позовної заяви.

Тема № 9. Вирішення господарських спорів в засіданні господарського суду

Строки розгляду справ. Етапи судового засідання. Порядок ведення засідання. Розгляд справ без участі сторін та їх представників і при не поданні відзиву на позовну заяву та витребуваних суддею матеріалів. Порядок прийняття рішення. Відкладення розгляду справи, перерва у засіданні. Відмова позивача від позову, зменшення або збільшення розміру позовних вимог, визнання позову відповідачем, мирова угода. Зупинення провадження у справі та його поновлення. Припинення провадження у справі. Залишення позову без розгляду.

Протокол судового засідання. Поняття і види судових актів господарських судів. Зміст рішення. Оголошення рішень. Законна сила рішення господарського суду. Розсилання рішень і ухвал. Додаткове рішення. Зміст ухвали. Види ухвали. Роз'яснення та виправлення рішення й ухвали. Постанова: види і зміст.

Тема № 10. Порядок апеляційного оскарження рішень та ухвал господарського суду

Сутність і значення апеляційного оскарження. Право на звернення з апеляційною скаргою на рішення господарського суду. Господарські суди, в повноваження яких входить перевірка законності та обґрунтованості рішень в апеляційній інстанції. Строк, порядок подання, форма і зміст апеляційної скарги. Порухення процесу перегляду судових рішень в апеляційному порядку. Відзив на апеляційну скаргу. Повернення апеляційної скарги. Розгляд справи в апеляційній інстанції. Відмова від апеляційної скарги. Повноваження апеляційної інстанції. Постанова апеляційної інстанції.

Тема № 11. Касаційне оскарження рішень, ухвал та постанов господарського суду. Перегляд судових рішень Верховного Суду Верховним Судом України

Сутність касаційного оскарження. Право касаційного оскарження, його суб'єкти й об'єкти. Строк, порядок подання і зміст касаційної скарги. Порушення процесу перегляду судових рішень у касаційному порядку. Розгляд справи у касаційній інстанції. Повноваження касаційної інстанції. Постанова суду касаційної інстанції.

Перегляд судових рішень Верховного Суду Верховним Судом України.

Тема № 12. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами

Поняття перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами. Засади перегляду. Порядок і строк подання заяви про перегляд рішення, ухвали, постанови. Розгляд заяви. Оформлення наслідків перегляду.

Тема № 13. Особливості провадження у справах про банкрутство

Інститут банкрутства. Поняття банкрутства. Суб'єкти банкрутства. Учасники процедури банкрутства. Провадження у справах про банкрутство. Забезпечення інтересів кредиторів. Судові процедури щодо боржника. Розпорядження майном боржника. Санація. Ліквідаційна процедура. Мирова угода. Припинення провадження у справі про банкрутство. Особливості процедури банкрутства окремих суб'єктів підприємництва.

Тема № 14. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень господарських судів

Виконання рішень, ухвал, постанов господарського суду як заключна стадія господарського процесу. Наказ господарського суду і направлення його для виконання. Зміст наказу. Загальні правила виконавчого провадження. Заміна способу виконання рішення. Видача дублікату наказу. Відстрочка, розстрочка і зупинення виконавчого провадження. Поворот виконання рішення, постанови. Відповідальність за невиконання судового акта.

Тема 1. Загально теоретичні основи господарського процесуального права. Система господарських судів

Семінар – 2 год.

Історія розвитку системи господарських судів нерозривно пов'язана з основними етапами розвитку держави.

Прототипом господарських судів були комерційні суди, що з'явилися на початку ХІХ століття та розглядали торговельні і вексельні справи, справи про торговельну неспроможність. Перший комерційний суд був заснований у 1808 р. губернатором Новоросії герцогом Рішел'є в м. Одесі за аналогією з подібними судовими установами, що існували у Франції в ту епоху. До початку ХХ в. комерційних судів було чотири - у Москві, Петербурзі, Харкові й Одесі. Досвід їхньої роботи показав, що торговельні справи можуть бути цілком розглядатися і загальними судами.

Питання для обговорення:

1. Історія становлення господарських судів України.
2. Склад Верховного Суду. Система та склад апеляційних господарських судів України. Склад місцевих господарських судів.
3. Поняття, предмет, метод і система господарського процесуального права.
4. Джерела господарського процесуального права.
5. Основні риси господарсько-процесуальної форми. Стадії господарського процесу.

Термінологічне завдання: господарський суд; Верховний Суд; апеляційні господарські суди; місцеві господарські суди; склад місцевого господарського суду; господарське процесуальне право; предмет господарсько- процесуального права; система господарсько- процесуального права; джерела господарсько-процесуального права; господарське судочинство; стадія господарського процесу; господарсько-процесуальна форма;

Задача 1.

Підприємець І.М.Глеба порушив умови кредитного договору укладеного з КС «Християнська злагода».

Постає необхідність подання позову кредитної установи «Християнська злагода» (місце реєстрації – м. Ужгород) до підприємця І.М.Глеби (місце реєстрації – м. Луцьк) про стягнення боргу за кредитним договором (укладений в м. Івано-Франківськ).

Визначіть підсудність та юрисдикцію справи.

Задача 2.

Порушивши провадження у справі за позовом про визнання недійсним установчого договору про створення ТОВ «Солар-продакшн», господарський суд Сумської області припинив провадження у справі. В процесі розгляду справи було встановлено, що серед засновників поряд із юридичними особами є дві фізичні особи. Чи міг суддя не порушувати справу, а одразу відмовити у прийнятті позову? Чи правомірні його дії? Яким органам буде підвідомчий (юрисдикція) такий спір?

Задача 3.

Львівська міська рада (м.Львів) звернулася до господарського суду Львівської області з позовною заявою до Товариства з обмеженою відповідальністю "Львів Буд-технології" (Львівська обл., Жидачівський р-н, с. Заліски) про визнання недійсним договору купівлі-продажу будівлі автостоянки загальною площею 230 кв.м. від 28.03.2020 р.

Чи підвідомча (юрисдикція) ця справа господарському суду? Обґрунтуйте.

Якому суду підсудна дана справа?

Задача 4.

Громадянин В.Устенко, який є учасником ТОВ «Інерція», звернувся до господарського суду із позовом до ТОВ «Інерція» про визнання недійсними векселів, виданих директором господарського товариства, та зобов'язань за цими векселями.

Позовні вимоги мотивовані, зокрема, тим, що згідно із статутом ТОВ «Інерція» прийняття рішення про випуск цінних паперів віднесено до виключної компетенції загальних зборів ТОВ «Інерція», а дії директора ТОВ «Інерція» з видачі векселів порушують корпоративні права позивача. Суд відмовив в прийнятті позовної заяви. Позивач оскаржив цю ухвалу в апеляційному порядку. Чи є правовідносини, в яких виник спір, корпоративними?

Чи підвідомча (юрисдикція) така справа господарському суду? Дайте правову оцінку діям суду.

1. Беляневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беляневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.

2. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирева ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.

3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.

4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.

5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.

6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.

7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.

8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.

9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.

Тема №2 Досудове врегулювання господарських спорів

Семінар – 2 год.

Досудове врегулювання господарських спорів являє собою систему заходів, що здійснюються організаціями, іншими суб'єктами господарювання, майнові права яких порушено, з метою безпосереднього вирішення конфлікту (спору) до звернення у господарський суд.

Метою досудового врегулювання господарських спорів є усунення або запобігання негативного впливу на господарську діяльність з боку контрагентів. Добровільне задоволення претензійних вимог забезпечує найбільш швидке відновлення порушених прав кредитора. В цьому полягає позитивний аспект досудового порядку врегулювання спорів. Такий порядок є позитивним і для добросовісного боржника, оскільки позбавляє його додаткових витрат на судові видатки. Право на судовий захист не позбавляє суб'єктів правовідносин можливості

досудового врегулювання спорів. Це може бути передбачено господарським договором, коли суб'єкти правовідносин добровільно обирають засіб захисту своїх прав. Досудове врегулювання спорів може мати місце за волевиявленням кожного з учасників правовідносин і за відсутності в договорі застереження щодо такого врегулювання спору.

Питання для обговорення:

1. Поняття досудового врегулювання спорів.
2. Принципи досудового врегулювання спорів.
3. Поняття претензії, її зміст.
4. Порядок подання претензії.
5. Відзив на претензію.

Термінологічне завдання: досудове врегулювання, претензія, відзив на претензію, претензійний строк, заборгованість

Література:

1. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.
2. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирєва ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.
3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.
4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.
5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.
6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.
8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного

університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.

9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.

10. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.

11. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.

12. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216.

13. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2002.- № 1.- С. 17-19.

Тема №3 Юрисдикція (підвідомчість) і підсудність спорів господарському суду

Семинар – 2 год.

Юрисдикція - це визначена законом сукупність повноважень судів щодо розгляду господарських справ, віднесених до їх компетенції. Підсудність визначає коло господарських справ у спорах, вирішення яких належить до повноважень конкретного суду першої інстанції. Господарська юрисдикція як визначення сфери судової влади може бути предметною, територіальною і функціональною.

Питання для обговорення:

1. Поняття юрисдикції господарських спорів
2. Критерії юрисдикції господарських спорів.
3. Поняття підсудності господарських справ.
4. Види підсудності господарських справ.

Термінологічне завдання: юрисдикція; підвідомчість справ судам; альтернативна підвідомчість; виключна підсудність; договірна підсудність; загальна підвідомчість; підсудність; альтернативна підсудність; родова підсудність; територіальна підсудність

Задача 1.

Визначте юрисдикцію наступних суперечок:

а) на вимогу державної податкової інспекції про стягнення ПАТ „Кольорові метали” штрафів у розмірі 2 млн. грн. за приховування об'єкту оподаткування;

б) на вимогу державної служби податкової міліції до ТзОВ „Укравто” про стягнення доходів, отриманих від проведення позастатутної діяльності;

в) на вимогу АТ „Донбасенерго” про стягнення з медичного інституту заборгованості за електроенергію;

г) на вимогу територіального органу Міністерства охорони здоров'я до ПАТ - природокористувача про стягнення платні за наднормативне скидання шкідливих речовин.

Задача №2

ПП «Інновації майбутнього» (м. Чернівці) продало за договором купівлі-продажу патент на виготовлення сонячних батарей підприємству «Солар-продакшн». Підприємство «Солар-продакшн» надало ліцензію на використання, виготовлення та розміщення цих батарей в Херсонській області підприємству ТОВ «Херсон Трейд» (місце реєстрації – м. Херсон), виробничі потужності якого знаходилися в Одесі.

«Херсон Трейд» виготовляло та встановлювало Сонячні батареї в Одеській області. Визначіть юрисдикцію та підсудність справи.

Задача 3.

Між інвестиційною компанією ПАТ "Сіті-інвест" й інвестиційною компанією ТОВ "Арткапітал" було укладено договір купівлі-продажу акцій АТ «Будмаш». В договорі було третейське застереження щодо юрисдикції всіх спорів, що впливають з даного спору третейському суду в м. Івано-Франківську. У зв'язку з неоплатою покупцем - ПАТ "Сіті-інвест" цінних паперів продавець - інвестиційна компанія ТОВ "Арткапітал" звернулася до третейського суду з позовом про розірвання договору та стягнення з покупця понесених збитків.

Перед третейським судом постало питання щодо юрисдикції даного спору даному третейському суду. Як належить вирішити питання щодо юрисдикції цього спору?

Задача 4.

Приватне підприємство «Укртрейд» (м. Чернівці), звернулося з позовом до Рогатинської райдержадміністрації про розірвання договору оренди землі (10 тис. га с\г землі) укладеного між Рогатинською райдержадміністрацією та ТОВ «Галіція» (м. Львів). Визначіть юрисдикцію. Визначіть підсудність. Який склад сторін судового процесу?

Задача 5.

Державне підприємство звернулось до господарського суду із позовом до регіонального Контрольно-ревізійного управління про визнання недійсним акту перевірки, обґрунтовуючи свої вимоги тим, що під час проведення перевірки працівниками КРУ було допущено ряд суттєвих порушень чинного законодавства, акт є необ'єктивним тощо. Чи підлягає зазначений спір розгляду в порядку господарського судочинства? Які дії процесуальні повинен вчинити суд? Обґрунтуйте відповідь.

Задача 6.

ПАТ “Чернігівгаз” (м. Чернігів) звернулось до господарського суду Полтавської області із позовом до Університету (м. Харків) про стягнення заборгованості за договором оренди у розмірі 16 000 грн., розірвання цього договору та зобов'язання звільнити приміщення, яке є предметом договору. Судом була постановлена ухвала про порушення провадження у справі. Чи дотримані правила підсудності господарським справ під час прийняття позову? Обґрунтуйте відповідь.

Література:

1. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.

2. Гаврилiшин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилiшин, В. П. Козирєва ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.

3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.

4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.

5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.

6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.

7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.

8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.

9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.

10. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.

11. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.

12. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216.

13. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2002.- № 1.- С. 17-19.

Тема № 4. Учасники господарського процесу

Семінар – 2 год.

Господарсько-процесуальне законодавство не містить переліку, учасників господарського процесу. Проте в теорії господарсько-процесуального права всіх учасників господарського процесу умовно поділяють на три основні групи: 1) господарські суди (судді); 2) особи, які беруть участь у справі; 3) особи, які сприяють здійсненню правосуддя. Всі вони займають різне процесуальне положення та володіють різним обсягом процесуальних прав і обов'язків.

Господарський суд є основним та обов'язковим учасником господарського процесу, оскільки він виступає обов'язковим суб'єктом будь-якого господарського процесуального правовідношення.

Особи, які беруть участь у справі - це учасники процесу, які мають як матеріально-правову, так і процесуально-правову заінтересованість в процесі. Вони поділяються на дві групи: 1) сторони та треті особи; 2) прокурор та державні органи, статус яких характеризується наявністю тільки процесуального інтересу щодо вирішення справи, оскільки вони захищають в ньому чужий інтерес.

Особи, які сприяють здійсненню правосуддя (представники, перекладачі, експерти), не мають особистої заінтересованості в процесі. Їх участь обумовлена тим, що без них суду буде складно чи неможливо виконати покладений на нього обов'язок щодо здійснення правосуддя.

Питання для обговорення:

1. Поняття, склад і класифікація учасників судового процесу.
2. Суд як обов'язковий учасник господарського процесу, його повноваження. Правовий статус та процесуальне положення судді господарського суду.
3. Особи, які беруть участь у справі:
 - 3.1. Господарська процесуальна правосуб'єктність. Процесуальні права і обов'язки осіб, які беруть участь в справі.
 - 3.2. Сторони в судовому процесі (поняття, склад, процесуальні права та обов'язки). Процесуальна співучасть, заміна неналежної сторони, процесуальне правонаступництво.
 - 3.3. Правовий статус третіх осіб в господарському процесі.
4. Представники в судовому процесі, їхні повноваження.
5. Правовий статус прокурора, державних органів, органів місцевого самоврядування та інші органів, що виступають на захист державних та громадських інтересів, в господарському процесі.
6. Правове становище інших учасників судового процесу.

Термінологічне завдання: сторони в господарському процесі; позивач; відповідач; процесуальна співучасть; активна співучасть; пасивна співучасть; змішана співучасть; заміна неналежного відповідача;

процесуальне правонаступництво; треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору; треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору; прокурор; підстави участі прокурора в судовому процесі; органи державної влади, які уповноважені державою здійснювати функції захисту прав, свобод та інтересів інших осіб; органи місцевого самоврядування; форми участі органів державної влади та органів місцевого самоврядування в цивільному процесі; процесуальне представництво; законне представництво; договірне (добровільне) представництво; представник; представники юридичної особи в суді; особи, які сприяють здійсненню правосуддя; перекладач; судовий експерт; секретар судового засідання

Методичне завдання

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття):

- 1) Визначити процесуальні відмінності третіх осіб від сторони в господарському процесі.
- 2) Скласти довіреність на ведення справи в господарському суді адвокатом від імені юридичної особи.
- 3) Скласти процесуальний документ щодо відводу судді.

Реферати:

- 1) Дисциплінарна відповідальність суддів господарського суду.
- 2) Правовий статус сторін у господарському та цивільному процесі: загальні риси та відмінності.
- 3) Правовий статус прокурора в господарському процесі за законодавством України.
- 4) Правовий статус перекладача в господарському процесі за законодавством України.

Задача 1.

Банк, керуючись умовами кредитного договору, перерахував за вказівкою позичальника суму кредиту його контрагенту - ПрАТ «Ліко». У встановлений термін заборгованість позичальником не була погашена. Банк звернувся з позовом про стягнення заборгованості до позичальника і ПрАТ, якому була перерахована сума кредиту.

Чи правильно визначено склад сторін?

Задача №2

Приватним підприємством "Чеболь" було подано позов про визнання недійсними установчих документів (засновницького договору ТОВ "Ольга"). Під час розгляду справи суд встановив, що установчий договір про створення ТОВ "Ольга" було укладено приватним підприємством "Чеболь" та трьома фізичними особами.

Чи підлягає зазначений спір розгляду в порядку господарського судочинства?

Визначте склад сторін (позивач, відповідач і т.д.)

Задача 3.

Комплекс складських приміщень, що знаходяться на балансі Південно-Західної залізниці, був переданий за договором оренди ПП «Ореол». Тим часом ПП «Ореол» використовувало орендоване приміщення не за призначенням, надаючи його в користування (за договорами про спільну діяльність) для комерційної мети різним торговим фірмам. Південно-Західна залізниця вирішила подати позов у зв'язку із порушенням умов договору.

Визначте учасників справи і їх процесуальне положення.

Задача 4.

Порушивши провадження у справі за позовом громадянина Петренка про визнання недійсним статуту про створення ТОВ «Солар-продакшн», господарський суд Сумської області припинив провадження у справі. В процесі розгляду справи було встановлено, що серед засновників поряд із двома юридичними особами «Аксіома» і «Вектор» є дві фізичні особи Герхард Фішер і Ігор Фуштей.

Визначте учасників справи і їх процесуальне положення.

Задача 5.

ТОВ «Енергія» (м. Ужгород) уклало кредитний договір з «ПАТ «Енергобанк» (Київ) на кредитну лінію в 1 млн. доларів США. Одночасно єдиний засновник ТОВ «Енергія» компанія Реверс» передала в заставу банку нежитлове приміщення (смт. Яремча) як гарантію за кредитним договором. Відповідний договір нотаріально посвідчено нотаріусом. ТОВ «Енергія» кредит не сплатило. «ПАТ «Енергобанк» звернувся до нотаріуса про вчинення виконавчого напису нотаріусом. ТОВ «Енергія» вирішує подати позов з метою оскаржити виконавчий напис нотаріуса.

Визначте склад сторін.

Задача 6.

Компанія «Реверс» подано позов про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, на тій підставі що насправді кошти по кредиту сплачені, а у розрахунках банку присутня помилка.

Визначте учасників справи і їх процесуальне положення.

Варіант. 2. Чи зміниться процесуальне положення сторін, якщо підставою позову про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, буде вчинення нотаріусом напису без попереднього повідомлення заставодавця (Компанія «Реверс»)

Література:

1. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.
2. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирєва ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.
3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.
4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.
5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.
6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.
8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.
9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.
10. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.
11. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.
12. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216.
13. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2002.- № 1.- С. 17-19.

Тема № 5. Докази в господарському процесі

Семінар – 2 год.

Конституція України відносить до основних засад судочинства змагальність сторін, яка, зокрема, проявляється у тому, що кожна сторона повинна довести обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень.

Під час вивчення теми перед студентами стоїть завдання з'ясувати значення доказів та доказування для судового розгляду справи. Особливу увагу слід приділити письмовим доказам. При цьому необхідно охарактеризувати конкретні особливості їх використання.

Студенти повинні знати види засобів доказування, види доказів: письмові та речові докази, пояснення представників сторін та інших осіб, висновок експерта.

Питання для обговорення:

1. Поняття доказування. Предмет і межі доказування. Факти, які не потребують доказування.
2. Поняття і види доказів. Письмові та речові докази.
3. Належність і допустимість доказів. Порядок витребування і представлення письмових і речових доказів.
4. Пояснення представників сторін та інших осіб, які беруть участь у судовому процесі.
5. Правовий статус свідка.
6. Експертиза. Проведення експертизи. Права та обов'язки експерта. Висновок судового експерта. Висновок експерта в галузі права.
7. Забезпечення доказів. Оцінка доказів господарським судом.

Реферати:

1. Правова регламентація витребування і повернення доказів в господарському процесі.
2. Оцінка доказів господарським судом - обов'язкова умова прийняття судового рішення.
3. Висновок судового експерта як засіб доказування в господарському процесі.

Термінологічне завдання: докази, прямі і непрямі докази, первинні та похідні докази, належність доказів, допустимість доказів, висновок експерта, комісійна та комплексна експертизи

Практичні завдання:

Задача 1

Організація пред'явила позов до господарського суду про зобов'язання приватної фірми звільнити нежиле приміщення, яке залишилось в її користуванні після закінчення строку договору оренди, та стягнення

неоплаченої частини орендної плати. Господарським судом Харківської області провадження по справі було порушено та призначено підготовче засідання. В порядку підготовки справи до судового розгляду суд зобов'язав позивача надати докази в обґрунтування свої позовних вимог, відповідача – відзив на позовну заяву та докази в обґрунтування заперечень проти позову. Які докази повинна надати кожна зі сторін? Які правові наслідки невиконання процесуально-правового обов'язку із доказування?

Задача 2

ТОВ «Квік-Делівері» уклало договір про поставку продуктів харчування в пансіонат «Карпатські зорі» у Верховинському районі. Весною 2019 року у зв'язку повинню розмило єдину дорогу, що об'єктивно унеможливило поставку. ТОВ «Квік-Делівері» не змогло виконати зобов'язання та поставити продукцію вчасно. У зв'язку з цим туристам, що проживали в пансіонаті, було відмовлено у харчуванні. Решта умов проживання залишилось без змін. Туристи подали позов до пансіонату. Пансіонат «Карпатські зорі» подав позов про стягнення збитків у зв'язку з не поставкою продукції.

Які докази повинні представити суду позивач пансіонат «Карпатські зорі» і відповідач ТОВ «Квік-Делівері» для обґрунтування своїх правових позицій.

Задача 3

При поданні апеляційної скарги за позовом підприємства ТОВ «ПМК-29» до компанії ТОВ «Ореол» про визнання права власності на нерухоме майно позивач одночасно з апеляційною скаргою подав клопотання про приєднання до справи письмових доказів, які свідчать про те, що він за свої власні кошти будував частину будівлі та проводив капітальний ремонт, а тому і має право на задоволення його позовних вимог. Позивач обґрунтовував неможливість подання відповідних документів в першій інстанції тим, що йому було відмовлено судом першої інстанції в долученні відповідних документів до матеріалів справи.

Суд апеляційної інстанції залишив це клопотання без розгляду і вирішив справу на підставі доказів, що були в справі. Чи правильні дії суду?

Задача 4

Позивач ПП «Торі» подав позов до ПАТ «Сузір'я» про стягнення заборгованості за договором поставки електроніки на суму 100 тис грн. На підтвердження своїх вимог позивач надав копію договору поставки, а також клопотання про виклик двох свідків, який би підтвердили факт укладення договору та факт поставки продукції.

ПАТ «Сузір'я» заперечувало позов повністю на тій підставі, що подано в суд копію договору, а не оригінал договору. Суддя задовольнив клопотання позивача та задовольнив позов повністю.

Дайте правову оцінку діям судді.

Задача 5

Університетом було пред'явлено позов до ТОВ «Копі-студія» про стягнення 11 600 грн. збитків, які були завдані внаслідок невиконання зобов'язання за договором на друк рекламної продукції від 30 травня 2014 року: не було виготовлено протягом 3 місяців з моменту підписання договору рекламних буклетів та баннеру. Під час підготовки справи до судового розгляду суд встановив, що Університетом 20 червня 2014 року була здійснена попередня оплата робіт. Які факти входять до предмету доказування у цій справі? Які докази повинен надати позивач в обґрунтування своїх вимог?

Задача 6

Особа 1 подала позов до Особи-2 та Особи-3 про визнання недійсним рішення загальних зборів про збільшення статутного капіталу ТОВ «Солар-продакшн». Позивач Особа 1 обґрунтовував свої позовні вимоги тим, що він володіє часткою 10 % , а тому такі дії без його відома і згоди вчинитися не можуть, а також тим що його попередили про збори по телефону, а він просив про персональне повідомлення на електронну адресу.

Порушивши провадження у справі за позовом про визнання недійсним рішення загальних зборів ТОВ «Солар-продакшн», господарський суд Сумської області задовільнив позов в цілому.

Визначте склад сторін. Які докази можуть подати сторони на обґрунтування своїх вимог. Чи правомірні дії суді щодо задоволення позову?

Задача 7

ДП «Свалява-Ліс» пред'явила позов до господарського суду до ТОВ «Мотор-компакт» про визнання недійсним договору будівельного крану. В обґрунтування своїх позовних вимог позивач зазначив, що спірний договір купівлі-продажу крану з боку ДП «Свалява-Ліс» був підписаний особою, яка не мала повноважень на його підписання: заступником директора. Які факти входять до предмету доказування у цій справі? Які докази повинен надати позивач в обґрунтування своїх вимог?

Задача 8

ПАТ «Комерц» звернулось із позовом до ТОВ «Консоль» про стягнення орендної плати за договором оренди, який було укладено понад 3 роки та нотаріально засвідчено. Ухвалою господарського суду м. Києва позовна заява була залишена без руху з тих мотивів, що позовна заява не підписана, а до позовної заяви не додані докази, які підтверджують викладені у позовній заяві обставини (зокрема не було подано самого договору). Позивач подав уточнену позовну заяву а також одночасно подав клопотання до суду про витребування копії (дублікату) договору у нотаріуса на тій підставі, що його примірник договору загублено. Суд не задовольнив клопотання та розглянув справу за наявними у справі доказами.

Дайте правову оцінку діям судді.

Література:

1. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.
2. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирєва ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.
3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.
4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.
5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.
6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.
8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.
9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.
10. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.
11. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.
12. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216.

13. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2002.- № 1.- С. 17-19.

Тема №6 Процесуальні строки

Семінар – 2 год.

Для успішного виконання завдань господарського провадження велике значення приділяється фактору часу. Загальновизнано, що найбільш результативним способом забезпечення своєчасності дій учасників судового провадження і суду є встановлення чітких строків процесуальної діяльності, тому господарське процесуальне законодавство обмежує визначеними строками низку процесуальних дій і прийняття великої кількості процесуальних рішень. Інституція процесуальних строків існує для забезпечення швидкого та повного судового розгляду.

Процесуальні строки — це встановлені Господарським процесуальним кодексом України проміжки часу для вчинення процесуальних дій судом і учасниками процесу в цивільному судочинстві.

Питання для обговорення:

1. Поняття і види процесуальних строків. Строки, встановлені законом. Строки, визначені господарським судом.
2. Обчислення процесуальних строків.
3. Зупинення процесуальних строків. Відновлення та продовження процесуальних строків.
4. Наслідки пропуску процесуального строку.

Термінологічне завдання: строк, термін, припікальний строк, пропуск процесуального строку, зупинення процесуальних строків, відновлення процесуальних строків

Література:

1. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.
2. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирєва ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.
3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.
4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Кієво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.
5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.

6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.

7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беляневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.

8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.

9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.

10. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.

11. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.

12. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216.

13. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2002.- № 1.- С. 17-19.

Тема № 7. Судові витрати

Семінар – 2 год.

За загальним правилом, судові витрати несе сторона, яка ініціює судовий процес або окрему дію у межах судового розгляду справи. Однак, після вирішення справи, суд за клопотанням сторони, на чию користь ухвалено рішення, зобов'язує іншу сторону відшкодувати понесені витрати.

Види судових витрат, порядок їхньої оплати, розподілу, зменшення їхнього розміру тощо, встановлено ГПК України. Законодавством встановлено вичерпний перелік видів судових витрат, до яких належить судовий збір та витрати, пов'язані з розглядом справи.

Питання для обговорення:

1. Поняття і види судових витрат.
2. Судовий збір, його сплата. Звільнення від сплати судового збору. Повернення судового збору.
3. Виплата сум, що належать експертам і перекладачам.
4. Інші види судових витрат.
5. Розподіл між сторонами господарських витрат.
6. Судові штрафи.

Термінологічне завдання: судовий збір, адвокатська допомога, правнича допомога, розрахунок судових витрат, судовий штраф

Література:

1. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.
2. Гаврилiшин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилiшин, В. П. Козирєва ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.
3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.
4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.
5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.
6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.

7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беляневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.
8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.
9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.
10. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.
11. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.
12. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216.
13. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2002.- № 1.- С. 17-19.

Тема № 8 Порушення провадження у справі в господарському суді

Семінар – 2 год.

Провадження в судовому процесі має характер спірного позовного і здійснюється в процесуальній формі, яка визначена законом. Позовна форма захисту права в судовому процесі має певні ознаки, які слід зазначити при виконанні практичних завдань. При розкритті поняття позову необхідно зазначити його правову природу, визначити елементи позову, розкрити наслідки зміни одного або обох елементів. Необхідно звернути увагу на те, що основа позову складається з фактичних обставин і правових підстав. При визначенні виду позову слід мати на увазі те, що він залежить від процесуальної мети позивача.

Питання щодо зустрічного позову належить викласти, враховуючи його подвійну правову природу, як засіб захисту проти позовних вимог і як процесуальний засіб задоволення самостійних вимог. Слід розкрити порядок пред'явлення зустрічного позову та умови його прийняття судом.

Питання для обговорення:

1. Поняття, види та елементи позову. Форма та зміст позовної заяви.
2. Порядок подання та прийняття позовної заяви. Ціна позову. Відзив на позовну заяву.
3. Підстави для відмови в прийнятті позовної заяви.
4. Повернення позовної заяви без розгляду.
5. Об'єднання позовних вимог. Подання зустрічного позову.
6. Забезпечення позову.

Термінологічне завдання: відзив на позовну заяву; елементи позову; забезпечення позову; зустрічний позов; підстава позову; позов у господарському процесі; предмет позову; ціна позову

Методичне завдання

- 1) Сформулювати фабулу справи з господарського спору та підготуйте позовну заяву та відзив на позовну заяву.
- 2) Проаналізувати дії судді по підготовці справи до розгляду.

Реферати:

- 1) Загальні положення позовного провадження у господарському та цивільному процесуальному праві.
- 2) Проблемні питання щодо підготовки справи до розгляду.

Задача 1.

У провадженні господарського суду перебуває справа №911/540/15 за позовом прокурора Київської області в інтересах держави в особі Київського обласного управління лісового господарства та Державного підприємства Вищедубечанське лісове господарство до Приватного підприємства «Еко форест» про розірвання договору та зобов'язання вчинити певні дії. Ухвалою

господарського суду Київської області від 29.03.2020 порушено провадження в справі, зобов'язано сторони подати витяг з ЄДРПОУ, відзив на позовну заяву, документи, які б підтверджували повноваження представників. Розгляд справи призначено на 05.04.2020. У судове засідання 05.04.2020 представники позивачів 1 та 2 не прибули, про причини неприбуття суд не повідомили.

Які дії повинен вчинити суд?

Що означає № справи?

Задача 2.

Відповідно до договору про розрахунково-касове обслуговування універсам повинен був щодня здавати готівку в банк, одержувану у вигляді виручки від покупців. Зважаючи на свята і хворобу касирів універсам протягом трьох днів не здавав гроші в банк. Тому банк пред'явив позов до універсаму про стягнення платні за користування чужими грошовими коштами, оскільки готівка повинна була знаходитися в даний період в банку, який повинен був видавати наявні грошові кошти на заробітну плату для ряду муніципальних підприємств.

Чи правильно визначений предмет і підстава позову?

Задача 3

В яких з вказаних випадків суддя господарського суду повинен залишити позовну заяву без руху:

- а) позивач не направив відповідачу копії документів, доданих до позовної заяви;
- б) позивач об'єднав у позовній заяві декілька вимог, але щодо однієї з них не було дотримано претензійного порядку врегулювання спорів;
- в) позивач не направив відповідачу копію позовної заяви;
- г) позивач не представив доказів вжиття заходів до безпосереднього врегулювання спору з відповідачем;
- д) в позовній заяві не вказана ціна позову;
- е) позивач не додав до позовної заяви копію претензії і документи, що підтверджують її відправлення відповідачу.

Задача 4.

ПП «Мелітополь-кабель» звернулося позовом про стягнення з покупця будівельної компанії «Трансмiст» 100 тис грн. боргу за неоплачений кабель по договору поставки. Крім того, ПП «Мелітополь-кабель» просило стягнути 40 тис. грн. штрафу та 10 тис. грн. пені за порушення договору відповідно до умов договору. БК «Трансмiст» звернулося з зустрічним позовом про визнання договору недійсним.

Розрахуйте суму судового збору.

Задача 5.

ФОП Лазорко звернувся з позовом до ФОП Матейко про визнання права власності на $\frac{1}{2}$ нежитлового приміщення. Балансова вартість приміщення становить 500 тис. грн.

Розрахуйте суму судового збору.

Задача 6.

Фермерське господарство «Зоря» звернулося проти агрохолдингу «Мрія» з позовом про надання права сервітуту для проходу до озера з метою забезпечення рогатої худоби питною водою, а також про визнання права користування приміщеннями колишньої колгоспу. Вартість приміщень становить 300 тис. грн.

Розрахуйте суму судового збору. Чи допустимо об'єднання позовних вимог?

Задача 7.

Громадянин Кузенко відчужив свою частку (14%) в ТОВ «АйТі Міл» громадянину Ломею, не запропонувавши попередньо дану частку іншим учасникам ТОВ. Громадян Дзюбак (один із засновників ТОВ), дізнавшись про факт укладення договору, вирішив подати позов з метою набуття права на частку.

Визначіть склад сторін. Визначіть підставу, предмет та спосіб захисту.

Задача 8.

Фермерське господарство «ЛАН» звернулося з позовом до агрохолдингу «Миронівський хлібокомбінат» про визнання договору оренди землі недійсним на тій підставі, під час укладення договору сторони не дійшли згоди щодо всіх істотних умов договору. Суд встановив, що справді строк дії договору оренди в договорі оренди вказаний не був.

З'ясуйте предмет, підставу та спосіб захисту. Чи підлягає позов задоволенню?

Література:

7. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.

8. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирєва ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.

9. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.

10. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.

11. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.

12. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.

13. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.

14. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.

15. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.

16. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.

17. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.

18. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216.

19. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2002.- № 1.- С. 17-19.

Тема №9. Вирішення господарських спорів в суді першої інстанції

Семінар – 2 год.

Під час вивчення теми перед студентами стоїть завдання з'ясувати значення стадії судового розгляду справи. Особливу увагу слід приділити підготовчій частині судового засідання. При цьому необхідно охарактеризувати конкретні дії судді, з яких складається процедура з'ясування можливості і наявності умов для розгляду справи в даному засіданні суду.

Студенти повинні знати підстави до відкладення розгляду справи, зупинення провадження у справі та його поновлення, а також умови припинення провадження у справі.

Студенти мають пам'ятати, що закон передбачає два види зупинення провадження: обов'язковий і факультативний, коли суд вирішує питання за власною ініціативою. Необхідно враховувати той факт, що перелік підстав для зупинення провадження у справі є вичерпний і розширеному тлумаченню не підлягає. Поновлюється провадженням після усунення обставин, які викликали зупинення. Належить викласти процесуальні наслідки як зупинення провадження у справі, так і його поновлення.

Питання для обговорення:

1. Підготовчий етап судового розгляду. Склад господарського суду.
2. Процесуальні завдання та особливості розгляду справи по суті.
3. Перерва, відкладення та зупинення провадження у справі.
4. Припинення провадження у справі без винесення рішення. Залишення позову без розгляду.
5. Ухвалення, зміст, оголошення та набрання законної сили судового рішення у справі. Види процесуальних актів, які приймає господарський суд під час вирішення господарських спорів.

Термінологічне завдання: відкладення розгляду справи; всебічний розгляд справи; залишення позову без розгляду; зупинення провадження у справі: мирова угода; окрема ухвала; оцінка доказів; припинення провадження у справі: постанова господарського суду; рішення господарського суду; ухвали господарського суду.

Методичне завдання

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття):

- 1) Схематично зобразити класифікацію ухвал господарського суду.
- 2) Оформити ухвалу господарського суду про зупинення провадження у справі.
- 3) Оформити рішення суду за розглядом справи щодо стягнення боргу.
- 4) Підготувати позовну заяву про стягнення заборгованості за договором.
- 5) Підготувати позовну заяву про визнання права власності на нежитлове приміщення.

б)

Реферати:

- 1) Процедурні питання та правові наслідки укладення мирової угоди.
- 2) Порівняльний аналіз підстав для усунення недоліків у рішенні господарського суду, роз'яснення та виправлення судового рішення (ухвали).
- 3) Особливості ведення протоколу в господарському процесі на відміну від цивільного процесу.

Задача 1.

Між ТОВ «ІЛС» та ПАТ «РЕВЕРС» укладено договір оренди приміщення строком на один рік. Внаслідок несплати орендарем орендної плати ТОВ «ІЛС» звернулася до суду з позовом до ПАТ «РЕВЕРС» про стягнення заборгованості з орендної плати за червень 2019 року. У процесі судового розгляду справи відповідач сплатив орендну плату за червень у добровільному порядку, внаслідок чого позивач відмовився від позову. Суд закриття провадження у справі. В подальшому ТОВ «ІЛС» знову звернулася до суду з позовом до ПАТ «РЕВЕРС» про стягнення заборгованості з орендної плати за тим же договором оренди за липень 2019 року. Чи існують у цьому випадку підстави для відмови у відкритті провадження у справі? Які наслідки закриття провадження у справі? Проаналізуйте ситуацію та надайте оцінку діям суду.

Задача 2.

ФОП Козак П. подав позов про звільнення приміщення орендарем ФОП Скориком В. у зв'язку з закінченням строку дії договору оренди. У період розгляду справи в суді ФОП Козак П. помер. Сини померлого Козак Сидір і Козак Федір (без статусу ФОПів) звернулися в суд із проханням допустити їх у справу в якості позивачів. Чи підлягає прохання Козаків задоволенню?

Задача 3.

Вкажіть недоліки рішень господарських судів і способів усунення в наступних випадках:

а) задовольнивши позов комерційного банку «Дельта» до ПАТ «Мебельторг» про повернення кредиту і стягнення відсотків за користування останнім, господарський суд у резолютивній частині рішення вказав: «Стягнути з ПАТ «Мебельторг» на користь комерційного банку «Дельта» і кредит, і відсотки в повному обсязі по день виконання рішення господарського суду»; Додаткове рішення

б) проводячи розрахунок суми відсотків, що стягуються за користування кредитом, суддя через необачність виходив не з 170% річних, як це передбачено кредитним договором, а з 200%; Ухвала про виправлення

в) відмовивши в задоволенні позову громадської організації до міської ради м. Луцьк про недійсність рішення про розірвання договору без відшкодування за користування нежилими приміщеннями у зв'язку з

невиконанням позивачем обов'язків по підтримці приміщень в відповідному стані і про здачу останніх в оренду комерційній фірмі, господарський суд при винесенні рішення залишив без уваги питання про розподіл витрат з будівельно-технічної експертизи; Додаткове рішення

г) в резолютивній частині рішення господарського суду за позовом про звернення стягнення на майно вказано: «Стягнути з Креслило Олександра Анатолійовича на користь Ніжинського відділу Ощадного банку України 317 тис. грн. в рахунок заборгованості по кредиту і витрат по стягненню шляхом продажу закладених транспортних засобів».

Задача 4.

Підприємство будматеріалів поставило ПрАТ «Десна» облицювальну плитку на суму 12 тис. грн. Відповідно до умов договору оплату продукції належало здійснювати протягом 5 днів з моменту поставки. При несплаті в строк стягувалася пеня в розмірі 0,5% від загальної суми платежу за кожний день прострочення. Оскільки гроші на рахунок підприємства будматеріалів не надійшли, а претензія, що була направлена ПрАТ «Десна», залишилася без відповіді, постачальник звернувся до господарського суду з позовом про стягнення вартості поставленої продукції і неустойки. У судовому засіданні представник відповідача заявив, що гроші були перераховані й в обумовлений договором строк, а на рахунок позивача не поступили з вини банку одержувача. Представник відповідача зобов'язався через три дні подати до суду відповідні платіжні документи.

Які повинні бути процесуальні дії судді?

Задача 5

В яких випадках і на який строк господарський суд зобов'язаний зупинити провадження по справі:

а) за клопотанням позивача господарським судом призначена експертиза;

б) позивач (громадянин-підприємець) знаходиться в діючій частині військових сил України;

в) при реорганізації юридичної особи - відповідача;

г) у провадженні господарського суду знаходиться справа про визнання незаконними дій державного виконавця:

д) у разі смерті громадянина;

е) організація, виступаюча стороною по справі, ліквідована.

Який процесуальний порядок зупинення і відновлення провадження по справі?

Задача 6

Вкажіть, які з перерахованих актів господарського суду першої інстанції повинні бути винесені у формі рішення, а які у формі ухвали (окремої ухвали):

а) про заміну неналежного відповідача;

б) про забезпечення позову;

- в) про встановлення факту відкритого володіння нерухомим майном як власним протягом довгого часу;
- г) про залишення позову без розгляду;
- д) про накладення штрафу за непред'явлення проектно-кошторисної документації, яку вимагає господарський суд;
- е) про визнання права власності;
- є) про виявлення порушень законодавства;
- ж) про задоволення скарги на дії державного виконавця по виконанню рішення господарського суду.

Задача 7.

Торгово-посередницька фірма «Марс» звернулася до господарського суду з позовом до меблевої фабрики «Ластівка» про стягнення пені за невиконання грошового зобов'язання.

Представники фабрики із невідомої причини на судове засідання не з'явилися. Відомості про належне повідомлення відповідача про місце і час розгляду спору в матеріалах справи відсутні. Представник позивача в судовому засіданні позов вимоги уточнив і просив стягнути пеню у розмірі 1 тис. грн.

Господарський суд позов задовольнив повністю, вказавши в рішенні, що позовні вимоги ґрунтуються на наявному в справі договорі поставки і підтвержені поясненнями представника позивача.

Чи можна вважати рішення господарського суду законним обґрунтованим? Дайте мотивовану відповідь.

Задача 8.

Суддя під час провадження у справі до судового розгляду об'єднав для розгляду в одному провадженні кілька однорідних позовних вимог - про стягнення збитків — до одного й того ж відповідача. Один із співпозивачів не брав участі у розгляді судової справи, був належним чином повідомлений про час і місце судових засідань, про причини неявки до суду не повідомляв. Суд, розглянувши справу по суті, ухвалив рішення на користь усіх співпозивачів, задовольнивши позовні вимоги кожного з них. Дайте правовий аналіз ситуації. Назвіть види процесуальної співучасті.

Література:

1. Беляневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беляневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.

2. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирева ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.

3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.
4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.
5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.
6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.
8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.
9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.
10. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.
11. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.
12. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216.
13. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2002.- № 1.- С. 17-19.

Тема № 10. Наказне провадження

Семинар – 2 год.

Протягом останніх декількох років судові процедури все частіше стають предметом наукових дискусій, а їх роль починає набувати все більшого значення для розвитку судового процесу. Це пов'язано, перш за все, з усвідомленням науковою спільнотою величезного потенціалу судових процедур, закладеного в їх природі. Не дивно, що інтерес до судових процедур, їх вивчення постійно зростає, породжуючи все нові наукові дискусії. Це дає потужний поштовх для переосмислення природи тих чи інших судових проваджень.

Законодавець поступово розширює сферу дії спрощених процедур. Тим часом, в науці досі не сформувалося єдиної думки про природу спрощених процедур, відсутній універсальний критерій їх виділення, не приділяється належної уваги онтології спрощених процедур. Крім того, суди часто стикаються з труднощами застосування норм, присвячених спрощеними процедурами, що не може сприяти єдності судової практики.

Однією із форм спрощених процедур є наказне провадження.

Питання для обговорення:

1. Сутність і значення наказного провадження.
2. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.
3. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу.
4. Судовий наказ.
5. Порядок скасування судового наказу.

Термінологічне завдання: наказне провадження; заява про видачу судового наказу; вимоги, за якими може бути видано судовий наказ; судовий наказ

Методичне завдання:

1. Підготувати заяву про видачу судового наказу.
2. Скласти проект Ухвали про видачу судового наказу.
3. Підготувати заяву про скасування судового наказу.

Задача 1

Господарським судом м. Києва було видано судовий наказ щодо стягнення заборгованості за надання послуг мобільного зв'язку, яким передбачено стягнення з ФОП Синечкова на користь ПАТ «МТС Україна» (далі - МТС) заборгованості за надання послуг мобільного зв'язку, 100 209,15 грн. та судових витрат, всього 10 290, 20 грн. Розрахунок заборгованості здійснювався відповідно до договору про надання послуг мобільного зв'язку. Згідно платежів та балансу абонента заборгованість Боржника на кінець періоду становить 100 209,15 грн. згідно даних належних заявнику технічних засобів тривалості, кількості та вартості розмов. Боржник вирішив оспорити цей судовий наказ як необґрунтований, виходячи з того, що у балансі особового рахунку відображено формування цього боргу всього за два

дні. З цією метою подав апеляційну скаргу до Центрального апеляційного господарського суду.

Дайте правову оцінку справі.

Задача 2

ФОП Іващенко уклав договір з ЖБК «Молодіжний», за яким зобов'язалась в парадних та інших підсобних приміщеннях будинку замінити електропроводку. Оскільки роботи було виконано неякісно, правління ЖБК відмовилось їх оплатити. Представник ФОП Іващенко звернувся до господарського суду про видачу судового наказу про стягнення суми, яка зазначена в договорі. Суд видав судовий наказ, за яким з рахунку ЖБК була стягнена сума, зазначена в договорі. ЖБК оскаржило судовий наказ.

Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 3

15 січня 2021 року приватне акціонерне товариство "Таурус" звернулося до господарського суду Івано-Франківської області з вимогою про стягнення 250 тис грн заборгованості за договором поставки металопродукції з БК «Галичбуд». ПАТ подало відповідну заяву про видачу судового наказу.

25 січня 2021 року суд видав судовий наказ на підставі відповідної вимоги, яка надійшла боржнику 27 січня 2021 року.

28 січня 2021 року представник боржника подав заяву про скасування судового наказу.

Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 4

10 грудня 2020 року ТОВ "Тарко" (м. Івано-Франківськ) звернулося до господарського суду з вимогою про стягнення 134 761 грн заборгованості за договором про надання консультативних послуг (місце укладення – м. Київ) до ПП «Івента» (м. Житомир). ТОВ "Тарко" підготувало та подало відповідну заяву про видачу судового наказу.

Визначіть підсудність. Розрахуйте суму судового збору.

Література:

1. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.

2. Хотинська О. З. Судовий наказ як особлива форма судового рішення // Вісник Академії адвокатури України. - 2005. - Вип. 3. - С. 34-38

3. Трач О. М. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками перегляду судового наказу // Університетські наукові записки. - 2013. - № 4. - С. 151-160.

4. Хотинська О. З. Судовий наказ як особлива форма судового рішення // Вісник Академії адвокатури України. - 2005. - Вип. 3. - С. 34-38.

5. Трач О. М. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками перегляду судового наказу // Університетські наукові записки. - 2013. - № 4. - С. 151-160.

6. Великорода О. М. Аналіз підстав для видачі судового наказу // Університетські наукові записки. - 2011. - № 2. - С. 93-96.
7. Трач О. М. Судовий наказ як об'єкт апеляційного оскарження // Університетські наукові записки. - 2012. - № 1. - С. 349-354.
8. Трач О. М. Право апеляційного оскарження судового наказу та особливості його здійснення // Університетські наукові записки. - 2013. - № 3. - С. 165-170.
9. Татулич І. Співвідношення понять "судове рішення" та "судовий наказ" в цивільному процесі // Юридична Україна. - 2013. - № 6. - С. 76-81.
10. Шабалін А. Виконання судового наказу в цивільному процесі України // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. - 2014. - Вип. 1. - С. 113-115.

Тема № 11. Порядок апеляційного оскарження рішень та ухвал господарського суду

Семінар – 2 год.

Апеляційне оскарження рішень господарських судів покликано гарантувати їх законність і обґрунтованість.

Студенти повинні пам'ятати, що апеляційне провадження має ряд загальних істотних спільних ознак з іншими видами перегляду: 1) процесуальні відносини спрямовані для перевірки актів господарського суду; 2) скасування чи зміна судових рішень може мати місце тільки у випадках, прямо передбачених в законі; 3) перевіряти судові рішення мають право тільки ті суди, які уповноважені на це законом; 4) при перевірці судових рішень можуть бути присутніми особи, які беруть участь у справі.

При вивченні теми студентам: 1) слід знати межі перегляду справи в апеляційній інстанції, їхні повноваження, підстави для скасування або зміни рішення (постанови).

Питання для обговорення:

6. Сутність і значення апеляційного оскарження.
7. Право апеляційного оскарження, його суб'єкти. Об'єкт перегляду.
8. Строк, порядок подання, форма і зміст апеляційної скарги.
9. Розгляд справи в апеляційній інстанції.
10. Повноваження апеляційної інстанції.
11. Постанова апеляційної інстанції.

Термінологічне завдання: апеляційне провадження; апеляційні господарські суди; постанова апеляційного суду

Практичні завдання:

Підготувати апеляційну скаргу з перегляду рішення місцевого господарського суду (фабулу справи сформулюйте самостійно).

Підготувати апеляційну скаргу з перегляду ухвали місцевого господарського суду (фабулу справи сформулюйте самостійно).

Реферати:

Апеляція у господарському та цивільному процесі: спільні риси, відмінності, суперечності.

Апеляція в господарському процесі: порівняльний аспект старого ГПК (до 2017 року) України та чинного ГПК України.

Задача 1.

ПАТ «Сезам» звернулося до господарського суду з позовом про стягнення з ТОВ «Будівельні технології» 90 тис. грн., що становить вартість будівельної техніки, яка була передана відповідачеві в оренду.

Рішенням від 11.06.2020 року в задоволенні позовних вимог було відмовлено.

23.06.2020 року ПАТ «Сезам» оскаржило це рішення в апеляційному порядку. В апеляційній інстанції провадження було відкрито 05.07.2020 року і призначено до розгляду на 11.07.2020 рік. Зазначена ухвала направлена на адресу ТОВ «Будівельні технології» 07.07.2020 року простим листом, поступило на адресу ТОВ «Будівельні технології» 09.07.2020 року.

11.07.2020 року на день розгляду жодна із сторін не з'явилася. Апеляційна інстанція розглянула справу за скаргою ПАТ «Сезам» і своєю постановою від 11.07.2020 року залишила рішення першої інстанції без змін, а скаргу без задоволення.

Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 2

ТОВ «Промбуд» звернулось із позовом до ПрАТ «Промторгпрект» про визнання недійсним векселя. В обґрунтування своїх позовних вимог позивач надав до суду вексель та акт приймання-передачі векселя, який був предметом спірної угоди. Господарський суд Тернопільської області постановив ухвалу, якою було відмовлено в порушенні провадження по справі. Суд мотивував рішення тим, що позивач фактично звернувся із позовом по справі, яка не відноситься до юрисдикції господарських судів. Відповідно до ст. 20 ГПК України такі спори не підлягають розгляду в порядку господарського судочинства. Позивач оскаржив ухвалу до апеляційного суду. Яке рішення повинна прийняти апеляційна інстанція?

Задача 3

Акціонерне товариство звернулось до господарського суду із позовом про відшкодування збитків: витрат на адвокатські послуги, надані кількома місяцями раніше в іншій справі, але розрахованих та сплачених після прийняття рішення.

Судом позов було задоволено. Відповідач оскаржив рішення в апеляційному порядку. Яке, на Вашу думку, рішення повинна прийняти апеляційна інстанція? Який порядок розподілу судових витрат?

Задача 4

14.04.2021 року було пред'явлено позов про стягнення заборгованості за договором оренди у розмірі 25 678 грн. та розірвання цього договору. Зазначений позов було задоволено. Відповідач планує подати апеляційну скаргу, якою оскаржити рішення лише частково – в частині розірвання договору оренди, на тій підставі, що Договором не передбачено одостороннього порядку розірвання договору.

Розрахуйте ставку судового збору, яку необхідно сплатити відповідачу.

Задача 5

У зв'язку несплатою заборгованості банк подав позов про її стягнення. Позов задоволено повністю. Боржник (іпотекодавець) подав апеляційну скаргу на рішення суду про звернення стягнення на предмет іпотеки шляхом проведення прилюдних торгів.

Крім того, декілька днів після подачі апеляційної скарги, але до моменту відкриття провадження в апеляційній інстанції та до продажу відповідного майна іпотекодавець виконав основне зобов'язання та відшкодував всі витрати та збитки, які поніс іпотекодержатель (банк).

Яке судове рішення повинен прийняти суд апеляційної інстанції?

Задача 6

Рішенням господарського суду по першій інстанції задоволений позов про відшкодування збитків, заподіяних невчасною оплатою поставлених відповідачу нафтопродуктів. Апеляційна інстанція за скаргою відповідача рішення суду першої інстанції відмінила і в задоволенні позову відмовила, вказавши в своїй ухвалі, що у суду першої інстанції були відсутні необхідні докази: позивач представив копії договорів поставки і актів прийому-передачі нафтопродуктів, не завіривши їх належним чином. Представлені позивачем в апеляційну інстанцію оригінали договорів і актів судом визнані додатковими доказами і не прийняті до розгляду.

Чи правомірні дії суду апеляційної інстанції? В яких випадках апеляційною інстанцією приймаються додаткові докази?

Задача 7

Чи допускається самостійне (до закінчення розгляду справи по суті і винесення рішення) апеляційне оскарження наступних ухвал господарського суду першої інстанції:

- а) про відмову в прийнятті позовної заяви;
- б) про розгляд справи в закритому судовому засіданні;
- в) про забезпечення позову;
- г) про відмову в задоволенні заявленого відводу;
- д) про припинення провадження по справі;
- е) про передачу справи за підсудністю;
- ж) про відкладення розгляду справи;
- з) про скасування забезпечення позову;
- і) про заміну сторони правонаступником;
- к) про призначення експертизи.

Вкажіть процесуальні наслідки відміни вищезгаданих визначень апеляційним судом.

Задача 8

Акціонерне товариство "Шляхбуд" звернулося до Західного апеляційного господарського суду із апеляційною скаргою на рішення суду через 98 днів від дати прийняття рішення, додавши до заяви клопотання про поновлення строку на апеляційне оскарження, з посиланням на те, що строк було пропущено з провини поштових організацій.

Які обставини повинен з'ясувати суд для прийняття рішення? Яким процесуальним документом повинно бути оформлено вирішення питання: - про задоволення клопотання про відновлення строку, - про відмові у задоволенні клопотання? Чим повинен обґрунтувати своє клопотання заявник?

ТЕСТИ

1. Право подати апеляційну скаргу має:

- 1) позивач;
- 2) відповідач;
- 3) треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору;
- 4) треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору;
- 5) прокурор.

2. Апеляційна скарга подається через:

- 1) будь-який місцевий господарський суд;
- 2) місцевий господарський суд, який розглянув справу;
- 3) будь-який апеляційний господарський суд;
- 4) апеляційний господарський суд, повноваження якого поширюються на відповідну територію;
- 5) Верховний Суд.

3. Строк подання апеляційної скарги:

- 1) п'ять днів;
- 2) десять днів;
- 3) один місяць;
- 4) тридцять днів;
- 5) немає правильної відповіді

5. Апеляційний господарський суд у процесі перегляду справи:

- 1) зв'язаний доводами апеляційної скарги(подання);
- 2) не зв'язаний доводами апеляційної скарги(подання) ;
- 3) приймає і розглядає вимоги, що не були предметом розгляду в суді першої інстанції;
- 4) не приймає і не розглядає вимоги, що не були предметом розгляду в суді першої інстанції;
- 5) перевіряє законність та обґрунтованість рішення місцевого господарського суду в оскарженій частині.

Література:

1. Беляневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беляневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.
2. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирєва ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.
3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.
4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.
5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.
6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беляневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.
8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.
9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.
10. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.
11. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.

12. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216.

13. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2002.- № 1.- С. 17-19.

Тема №12: Касаційне оскарження рішень, ухвал та постанов господарського суду.

Семінар – 2 год.

Провадження у касаційній інстанції є самостійною стадією господарського процесу, призначеною для перевірки законності судових рішень господарського суду, які набрали законної сили. Це нова стадія господарського процесу.

При вивченні теми студентам: 1) слід знати межі перегляду справи в касаційній інстанції, повноваження в касаційній інстанції, підстави для скасування або зміни рішення (постанови).

Питання для обговорення:

1. Сутність касаційного оскарження. Право касаційного оскарження, його суб'єкти та об'єкти.
2. Строк, порядок подання і зміст касаційної скарги.
3. Розгляд справи у касаційній інстанції.
4. Повноваження касаційної інстанції
5. Постанова касаційної інстанції.

Термінологічне завдання: касаційне провадження; господарський суд касаційної інстанції; постанова суду касаційної інстанції

Практичні завдання:

1. Підготуйте касаційну скаргу з перегляду рішення місцевого господарського суду (фабулу справи сформулюйте самостійно).

Реферати:

1. Відмінність апеляційного та касаційного провадження у господарському процесі.
2. Касаційне провадження у господарському та цивільному процесах: спільні риси, відмінності, суперечності.
3. Проблемні питання здійснення перегляду постанов Верховним Судом.

Задача 1.

Касаційна інстанція, вислухавши в своєму засіданні осіб, які брали участь в справі, і **детально дослідивши всі зібрані у справі докази**, визнала, що нижчестоящий господарський суд неправильно вирішив спір через істотні помилки у встановленні фактичних обставин. У зв'язку з цим касаційна інстанція скасувала оскаржене рішення і своїм власним рішенням врегулювала спір між сторонами.

Чи правомірно поступив вищестоящий суд?

Задача 2.

Справа розглянута по першій інстанції господарським судом за місцем знаходження позивача. Касаційна інстанція скасувала його рішення і вказала, що воно винесено з порушенням норм ГПК України, тому не може бути залишене в силі, не зважаючи на те, що представник відповідача брав участь в судовому розгляді спору.

Чи правомірне скасування рішення?

Задача 3.

Господарський суд, розглянувши справу в апеляційній інстанції, виніс постанову про припинення провадження, оскільки сторони в судовому засіданні прийшли до взаємної згоди про врегулювання спірних питань. Розглянувши справу за скаргою однієї із сторін, касаційна інстанція вказала, що припинення судочинства допустимо лише шляхом винесення ухвали. В даному випадку апеляційному суду слід було винести не постанову, а ухвалу. Тому касаційна інстанція скасувала постанову апеляційного господарського суду та повернула справу на новий розгляд в апеляційну інстанцію.

Чи погоджуєтесь Ви з думкою касаційної інстанції?

Задача 4.

Господарський суд Івано-Франківської області ухвалив рішення, за яким з ПрАТ «Зоря» стягується 1 000 000 грн заборгованості за виконані раніше будівельною компанією ПАТ «Консоль» підрядних робіт, а також визнано недійсним додаткову угоду між згаданими сторонами про скорочення строків будівництва за договором.

ПрАТ «Зоря» подало апеляційну скаргу на рішення суду. Західний апеляційний господарський суд залишив рішення без змін а скаргу без задоволення. ПрАТ «Зоря» планує подати касаційну скаргу на рішення суду першої інстанції, в якій згадане рішення оскаржити в цілому.

Розрахуйте суму судового збору.

Задача 5.

ПАТ „Слава” звернулося до Верховного Суду з касаційною скаргою на постанову апеляційної інстанції, якою з ПАТ «Слава» стягнуто 1 200 000 грн заборгованості. Касаційна інстанція ухвалила залишити постанову апеляційної інстанції без змін. У зв’язку з відсутністю коштів на рахунках підприємства ПАТ „Слава” звернулося до Верховного Суду з заявою про відстрочку виконання прийнятого судового рішення.

Проаналізуйте ситуацію. Який види судових рішень приймає Верховний Суд.

Задача 6.

ФОП Гнатенко подала касаційну скаргу на рішення суду першої інстанції після оскарження його в апеляційному порядку. У своєму позові вона вимагала відшкодування збитків, завданих неправомірним використанням її торгівельної марки підприємством ПП «Витязь». Були заявлені вимоги у розмірі 315 тис. грн.

На стадії касаційного перегляду справи позивачка заявила, що вартість збитків від неправомірного використання торгівельної марки з врахуванням строку поки відбувався апеляційний розгляд становить не 315 тис. грн., а 346 тис. грн. Якими мають бути дії касаційного суду? Які межі розгляду справи судом касаційної інстанції?

Задача № 7

Дімова подала касаційну скаргу. Вона просила суд касаційної інстанції скасувати рішення суду апеляційної інстанції та ухвалити нове рішення. Крім того, у скарзі вона зазначала те, що ні суд першої, ні суд апеляційної інстанції не вжили заходів щодо забезпечення позову. Тому вона клопотала про вжиття таких заходів судом касаційної інстанції. Суддя-доповідач, відкриваючи касаційне провадження, відмовив їй у задоволенні такого клопотання, мотивуючи свою відмову тим, що інститут забезпечення позову не поширюється на суд касаційної інстанції.

Чи правильно вчинив суд? Відповідь обґрунтуйте.

Задача № 8

Рішенням господарського суду Івано-Франківської області задоволено вимоги ПАТ "Креатив" до ВТО «Мекасор» про стягнення вартості виконаних будівельно-монтажних робіт. Під час касаційного провадження Верховний Суд встановив, що рішення прийнято судом при неповно з'ясованих фактичних обставинах, а тому скасував його та направив справу на новий розгляд. При цьому Верховний Суд зобов'язав при новому розгляді: 1) призначити судово-будівельну експертизу для встановлення обсягів та вартості виконаних робіт, 2) залучити до участі в справі посадових осіб сторін для одержання їх письмових пояснень з приводу підписання ними актів прийому-передачі виконаних робіт.

У результаті нового розгляду позовні вимоги було задоволено частково без призначення судово-будівельної експертизи. Позивачем було подано апеляційну скаргу до Західного апеляційного господарського суду на рішення місцевого господарського суду.

Чи є підстави для скасування або зміни рішення господарського суду Івано-Франківської області?

ТЕСТИ

1. Може бути переглянуто у касаційному порядку:

- 1) рішення місцевого господарського суду, яке не набрало законної сили;
- 2) рішення місцевого господарського суду, яке набрало законної сили;
- 3) постанова апеляційного суду, яка не набрала законної сили;
- 4) постанова апеляційного суду, яка набрала законної сили;
- 5) постанова Верховного Суду.

2. Право касаційного оскарження не мають:

- 1) відповідач;
- 2) прокурор;

- 3) позивач;
- 4) господарський суд;
- 5) треті особи.

3. Касаційна скарга до Верховного Суду подається:

- 1) через місцевий господарський суд;
- 2) через апеляційний господарський суд;
- 3) через прокурора;
- 4) безпосередньо до Верховного Суду.

4 Постанова касаційної інстанції набирає законної сили з дня:

- 1) її прийняття;
- 2) після десятиденного строку;
- 3) після семиденного строку;
- 4) після п'ятиденного строку;
- 5) негайно.

5. Підстави для скасування постанов Верховного Суду є:

- 1) порушення застосування норм процесуального права;
- 2) неправильне застосування норм матеріального права;
- 3) невідповідність їх Конституції України;
- 4) невідповідність міжнародним договорам України;
- 5) неправильне застосування норм процесуального права.

Література:

1. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.
2. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирева ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.
3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.
4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.
5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.
6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.

7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.

8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.

9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.

10. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.

11. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.

12. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216.

13. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2002.- № 1.- С. 17-19.

Тема №13 Провадження у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами

Семинар – 2 год.

Питання для обговорення:

1. Поняття перегляду судового акта за нововиявленими та виключними обставинами. Засади перегляду за нововиявленими обставинами.
2. Порядок і строк подання заяви про перегляд рішення, ухвали, постанови.
3. Порядок перегляду рішення, ухвали, постанови за нововиявленими та виключними обставинами.
4. Оформлення наслідків перегляду. Зміст судового рішення

Термінологічне завдання: перегляд судових рішень, нововиявлені обставини, виключні обставини, Рішення КСУ, рішення ЄСПЛ,

Практичні завдання:

1. Підготувати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.
2. Підготувати заяву про перегляд судового рішення за виключними обставинами.

Реферати:

1. Підстави та порядок перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами як забезпечення виправлення об'єктивних помилок
2. Підстави та порядок перегляду судових рішень за виключними обставинами.

Задача 1

ПрАТ «Константа» подано заяву про перевірку рішення господарського суду за нововиявленими обставинами. Підставами для перегляду зазначено те, що під час розгляду справи судом не досліджено деякі документи, які в той період знаходились на перевірці у податковій інспекції і які мають суттєве значення для визначення прав та обов'язків сторін у спірних правовідносинах.

Які повинні бути дії господарського суду?

Задача 2

28 грудня 2020 року ПП «Піонер» звернувся до господарського суду з позовом до відділу Державної виконавчої служби Шевченківського району м. Києва, Павлова Петра Вікторовича, Григорова Миколи Ігнатовича про визнання недійсним акта про проведення прилюдних торгів щодо реалізації належного позивачу будинку визнання прилюдних торгів такими, що не відбулися, визнання свідoctва про право власності Павлова П. В. на придбане на прилюдних торгах майно та визнання договору купівлі-продажу цього нерухомого майна, укладеного між Павловим П. В. та Григоровим М. І., недійсними.

У задоволені позову про визнання недійсним свідоцтва про право власності на майно та визнання недійсним договору купівлі-продажу нерухомого майна було відмовлено з тих підстав, що суд не мав можливості дослідити оспорювані документи та визначитись, хто є сторонами цієї угоди.

У березні 2022 року позивач звернувся до суду із заявою про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами, та просив змінити це рішення, визнати недійсним свідоцтво про право власності на майно, придбане на прилюдних торгах, та визнати недійсним договір купівлі-продажу, укладений між Павловим П. В. та Григоровим М. І.

В якості нововиявленої обставини позивач зазначав про те, що рішенням Івано-Франківського міського суду від 24 березня 2021 року, залишеним без змін ухвалою апеляційного суду від 17 квітня 2021 року, було визнано недійсним свідоцтво про право власності на будинок, придбаний на прилюдних торгах.

Чи є нововиявленими обставинами визнання недійсним свідоцтва про право власності? Як має діяти суд?

Задача 3

17 лютого 2020 р. ТОВ «ІТ Едванс» пред'явив позов до приватного підприємства «Тауер» про відшкодування шкоди в результаті недобросовісного використання їх торгівельної марки. Рішенням Вищого суду з питань інтелектуальної власності позовні вимоги ТОВ «ІТ Едванс» не були задоволені у зв'язку із ліквідацією підприємства «Тауер» 15 грудня 2020 року. У березні 2021 р. засновники підприємства «Тауер» відновили діяльність шляхом заснування аналогічного підприємства «Тауер Некст». ТОВ «ІТ Едванс» вирішило звернутися до суду з заявою про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Чи є у даному випадку підстави для перегляду рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами?

Задача 4

У березні 2019 р. ПП «Корвет» звернулося в суд із позовом до ТОВ «Орлан» про визнання договору поставки недійсним. Рішенням господарського суду Сумської області від 15 травня 2019 року у задоволені позову було відмовлено. Два місяці після того ТОВ «Орлан» змінило місцезнаходження і зареєструвалося в м. Київ. 14 серпня 2020 р. ПП «Корвет» вирішило звернутися до господарського суду м. Києва з заявою про перегляд справи у зв'язку з істотними для справи обставинами, що не були раніше встановлені в справі, а стали відомі підприємству «Корвет» 16 червня 2020 року.

Дайте правову оцінку ситуації.

ТЕСТИ

1. Строк розгляду заяви про перегляд за нововиявленими обставинами:

- 1) тридцять 30 днів;
- 2) 15 днів ;
- 3) 2 місяці;
- 4) один рік;

5) три роки.

2. *Постанову господарського суду може бути переглянуто за нововиявленими обставинами за:*

- 1) заявою позивача;
- 2) заявою відповідача;
- 3) поданням прокурора;
- 4) поданням заступника прокурора;
- 5) клопотанням судового експерта.

3. *Рішення, ухвала, постанова, прийняті за результатами перегляду за виключними обставинами:*

- 1) можуть бути оскаржені в апеляційному порядку;
- 2) можуть бути оскаржені в касаційному порядку;
- 3) не можуть бути оскаржені в апеляційному порядку;
- 4) не можуть бути оскаржені у касаційному порядку.

Література:

1. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.

2. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирєва ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.

3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.

4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.

5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.

6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.

Тема №14: Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень господарських судів

Семінар – 2 год.

Питання для обговорення:

Виконання судових рішень – це самостійний, особливий інститут процесуального права. Згідно зі ст. 115 ГПК України рішення, ухвали, постанови господарського суду є обов'язковими на всій території України і виконуються в порядку, передбаченому розділом XIV Господарського процесуального кодексу України та Законом України «Про виконавче провадження».

Виконання судових рішень – це самостійний, особливий інститут процесуального права. Згідно зі ст. 115 ГПК України рішення, ухвали, постанови господарського суду є обов'язковими на всій території України і виконуються в порядку, передбаченому розділом XIV Господарського процесуального кодексу України та Законом України «Про виконавче провадження».

1. Наказ господарського суду.

2. Відстрочка або розстрочка виконання, зміна способу та порядку виконання, поворот виконання рішення, ухвали, постанови господарського суду.

3. Оскарження дій органів Державної виконавчої служби.

Термінологічне завдання: нововиявленні обставини, наказ господарського суду, поворот виконання, дублікат наказу господарського суду, державний виконавець

Практичні завдання:

3. Підготувати заяву про перегляд судового рішення за ново виявленими обставинами.

4. Підготувати заяву про видачу дублікату наказу господарського суду.

5. Підготувати заяву про відновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання.

Реферати:

3. Підстави та порядок перегляду судових рішень за ново виявленими обставинами як забезпечення виправлення об'єктивних помилок

2. Наказ господарського суду - виконавчий документ господарського суду.

3. Виконавче провадження - завершальна стадія господарського процесу.

Задача 1

ТОВ «Містопроект» звернувся до державної виконавчої служби із проханням вжити заходів у межах чинного законодавства, щодо виконання рішення Європейського суду з прав людини на його користь, пред'явивши при цьому

завірену в установленому порядку копію цього рішення.

Посадові особи державної виконавчої служби відмовили ТОВ «Містопроект», мотивуючи це тим, що рішення Європейського суду з прав людини не є виконавчим документом на території України, а тому не підлягає виконанню у спосіб, який передбачено для інших документів.

ТОВ «Містопроект» оскаржило відмову посадовців.

Дайте правову оцінку.

Задача 2.

При виконанні рішення за відповідними виконавчими документами, у державного виконавця Гавриленка виникли окремі ускладнення, які були пов'язані із проблемами розташування окремих структурних одиниць та розшуку боржників, які були визначені у виконавчому документі.

З метою виконання покладених на нього завдань, Гавриленко звернувся до керівника Державної виконавчої служби, із пропозицією, про надання йому у допомогу ще кількох виконавців, та утворення відповідної групи під його керівництвом.

Керівник відмови Гавриленку, мотивуючи це тим, що утворення груп із кількох виконавців не передбачене законодавством, а відтак і буде незаконним.

Визначте, чи правомірна відмова керівника? Вирішіть справу.

Задача 3.

Державний виконавець Тулайдан, відкрив провадження за наказом господарського суду на користь ПАТ «Захист-С». ПАТ «Захист-С» одразу написало заяву на ім'я державного виконавця Тулайдан, надіслати йому копію постанови про відкриття провадження на адресу його місцезнаходження.

Державний виконавець Тулайдан відмовив ПАТ «Захист-С», пояснюючи це тим, що такий порядок не передбачений ані при відкритті провадження, ані на стадії вжиття певних заходів.

Який порядок вирішення цього питання на стадії відкриття провадження?

Задача 4.

Згідно з рішенням господарського суду Житомирської області:

а) боржника зобов'язано в місячний термін знести ряд розташованих на його земельній ділянці господарських будівель для забезпечення права проходу та проїзду через його земельну ділянку стягувача – власника сусідньої земельної ділянки, однак, в установленій строк боржник судове рішення не виконав;

б) боржника зобов'язано передати кредиторю ряд речей, визначених судовим рішенням, однак, на пропозицію про добровільне виконання рішення боржник відповів відмовою;

в) боржника зобов'язано усунути недоліки проданого ним стягувачу товару, однак в строк, який встановлений в рішенні суду, він цього не зробив.

Визначте міри, які необхідно застосувати до боржника в кожному із вказаних вище випадків? Який порядок виконання рішень, зобов'язуючих боржника виконати певні дії?

Задача 5.

Під час виконання рішення про звільнення орендованого приміщення

боржником, державний виконавець письмово повідомив боржника, про час і день примусового виселення.

При виконанні рішення у зазначений день та час, персонал боржника був відсутній в орендованому приміщенні.

Державний виконавець у присутності понятих здійснив заходи спрямовані на звільнення приміщення та опис майна боржника.

Через тиждень директор підприємства-боржника, подав позов до суду, у якому зазначив, що виселення проведене незаконно, адже нікого з його працівників під час виселення не було в приміщенні, а тому просить суд визнати дії державного виконавця неправомірними та притягнути його до кримінальної відповідальності за перевищення повноважень та самоправство.

Чи правомірно вчинив державний виконавець? Вирішіть справу.

Література:

1. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.

2. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирєва ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.

3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.

4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.

5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.

6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.

7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.

8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.

9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємство, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.

10. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.

11. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.

12. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216.

13. Степанова Т.В. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2002.- № 1.- С. 17-19.

Тема №15. Провадження у справах про банкрутство

Семинар – 2 год.

Банкрутство підприємств в Україні є поширеним явищем сьогодення. Світова економічна криза, нестабільність економічного і політичного середовища в країні, недосконалість правового та податкового законодавства призвели до збільшення кількості неплатоспроможних підприємств, які прямують до банкрутства, що призводить у більшості випадків до ліквідації таких підприємств.

Загалом банкрутство є регулятором ринкової економіки, основне призначення якого полягає у «відсіюванні» неефективних, неплатоспроможних та збиткових суб'єктів підприємницької діяльності. Незважаючи на це, ми можемо констатувати, що рівень банкрутства в Україні є досить високим.

Одним з механізмів правового захисту від таких проблем є процедура банкрутства. З однієї сторони, банкрутство дозволяє „відсіювати” неефективні підприємства, а з другої - сприяє оздоровленню господарюючих суб'єктів, що опинилися в тимчасових фінансових складнощах. Банкрутство - це невід'ємний елемент ринкової економіки.

Питання для обговорення:

1. Поняття банкрутства та суб'єкт банкрутства.
2. Учасники процедури банкрутства.
3. Провадження у справах про банкрутство.
4. Судові процедури щодо боржника
 - А). розпорядження майном боржника;
 - Б) санація;
 - В) ліквідаційна процедура;
 - Г) мирова угода.
5. Припинення провадження у справі про банкрутство.
6. Особливості процедури банкрутства фізичних осіб.

Термінологічне завдання: банкрут, банкрутство, заборгованість, неплатоспроможність, поточні кредитори, конкурсні кредитори, арбітражний керуючий, санація, ліквідація, мирова угода

Практичні завдання:

1. Підготувати заяву про порушення провадження справи про банкрутство..
2. Підготувати проект мирової угоди.

Реферати:

1. Історико-правовий аспект правового регулювання банкрутства.
2. Банкрутство підприємств в країнах ЄС.

Задача 1

На території України зареєстровано представництво іноземної компанії «Леон Інтернешнл Лтд». Один із кредиторів ТОВ «Бак» - резидент України, звернувся до господарського суду за місцезнаходженням представництва із заявою про визнання представництва компанії «Леон Інтернешнл Лтд» банкрутом.

Чи підлягає така заява розгляду господарськими судами України? Чи зміниться відповідь, якщо боржником буде не представництво іноземної компанії, а її дочірнє підприємство - резидент України?

Задача 2.

11 березня 2021 року ПП «ПоділляНафтозбут» звернулося до господарського суду із заявою про визнання КСП «Агро-сідз» банкрутом, оскільки згідно з актом звірки проведених розрахунків заборгованість останнього в розмірі 1) 94 тис. грн не була сплачена 2) протягом двох місяців. Крім того, 10 січня 2021 року 3) набуло законної сили рішення суду про стягнення відповідної суми

Яку ухвалу має винести господарський суд? 2. Які умови встановлені для порушення провадження у справі про банкрутство? Обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 3.

ПП «Енергоспецсервіс», перебуваючи протягом року у стані неплатоспроможності (бо був винен за договорами – 500 тис грн.) через неможливість отримання дебіторської заборгованості (600 тис.) (*тобто йому були винні – прим. автора*) з своїх контрагентів ТОВ «Гранд-Пак» та ПТ «Каїта партнерс», вирішив ініціювати справу про визнання себе банкрутом (ПП «Енергоспецсервіс»).

Який сенс для боржника ініціювати справу про власне банкрутство? В яких випадках боржник зобов'язаний ініціювати справу про банкрутство? Які документи має подати боржник-заявник для порушення провадження у справі про банкрутство? За наявності яких матеріально-правових умов господарський суд повинен порушити справу про банкрутство?

Задача 4.

За заявою трьох кредиторів фермерського господарства «Вільне Агро» було порушено провадження у справі про банкрутство. Після публікації повідомлення про це в офіційних, визначених законом, органах преси, надійшли заяви ще від 15 кредиторів.

Чи є різниця в правовому статусі кредиторів, які ініціювали справу про банкрутство, та кредиторами, які з'явилися згодом, після публікації відповідного повідомлення? Яким чином мають бути організовані кредитори, аби бути стороною у справі про банкрутство? У який спосіб кредитори ухвалюють свої рішення? Які питання мають погоджуватися з кредиторами (створеним ним органом)? Крім кредиторів та боржника, які особи беруть участь у справі про банкрутство?

Задача 5.

Після порушення провадження у справі про банкрутство ТОВ “МП-Альфа” ухвалою суду був призначений розпорядник майном боржника ФОП Дзюбак Ю.С., який мав ліцензію арбітражного керуючого і чия кандидатура була запропонована кредиторами. Проте боржник заперечував проти цієї кандидатури, вважаючи Ю.С.Дзюбака заінтересованою особою (за рік до цього між боржником і Ю.С.Дзюбаком були встановлені договірні відносини щодо спільного здійснення одного інвестиційного проекту, який досі не завершений, але Ю.С.Дзюбака відступив свою частку в проекті своєму синові, коли дізнався про намір кредиторів ініціювати справу про банкрутство ТОВ “МП-Альфа”).

Які вимоги ставляться до розпорядника майном боржника? З якою метою запроваджується процедура розпорядження майном боржника? Які функції та повноваження розпорядника майном боржника? Чи має право боржник за даних обставин наполягати на заміні розпорядника майна?

Задача 6.

В процесі провадження справи про банкрутство ТОВ “Воксхол” після того, як неефективною виявилася процедура санації і відповідно - не був затверджений звіт керуючого санацією, кредитори виявили ініціативу щодо укладення мирової угоди з боржником за умови, якщо він (боржник) погодиться з їх вимогами щодо змісту угоди та строків виконання зобов'язань. Боржник не заперечував, бажаючи уникнути (або хоча відкласти на будь-який термін) визнання його банкрутом.

З якою метою укладається мирова угода у справі про банкрутство? Які вимоги ставляться до змісту, форми та затвердження мирової угоди? На якій стадії провадження у справі про банкрутство може бути укладена мирова угода? Які підстави визнання мирової угоди недійсною? Чи може бути розірвана мирова угода? Якщо так, то з яких підстав і з якими наслідками для боржника?

Тести

1. Щодо боржника застосовуються такі судові процедури банкрутства:

- 1) санація;
- 2) розпорядження майном боржника;
- 3) ліквідація банкрута;
- 4) припинення провадження;
- 5) мирова угода.

2. Справа про банкрутство порушується, якщо безспірні вимоги кредитора складають:

- 1) не менше ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- 2) не менше ста мінімальних розмірів заробітної плати;
- 3) не менше ста гривень;
- 4) не менше трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- 5) не має правильної відповіді.

3. Боржник зобов'язаний подати план санації, коли справа про банкрутство порушується за заявою:

- 1) кредитора;
- 2) боржника;

- 3) кількох кредиторів;
 - 4) кредитора — органа державної податкової служби;
 - 5) відсутнього боржника.
4. Заява про порушення справи про банкрутство може бути відкликана:
- 1) кредитором;
 - 2) боржником;
 - 3) заявником;
 - 4) господарським судом;
 - 5) прокурором.

Література:

1. Беяневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України (із змінами і доповненнями станом на 22 вересня 2005 року) : наук.-практ. коментар / В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2006. - 672 с.
2. Гаврилішин А.П. Господарсько-процесуальне право : практикум / А. П. Гаврилішин, В. П. Козирева ; Національний авіаційний ун-т. - К. : НАУ, 2004. - 147 с.
3. Горевий В.І. Господарський процес. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Горевий [и др.]. - Суми : Університетська книга, 2010. - 283 с.
4. Господарське процесуальне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Костюк [та ін.] ; заг. ред. В. Л. Костюк ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Ін Юре, 2009. - 223 с.
5. Господарське процесуальне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Д. Чернадчук [и др.] ; заг. ред. В. Д. Чернадчук ; Національний банк України. Українська академія банківської справи. Юридичний факультет. - Суми : Університетська книга, 2006. - 331 с.
6. Господарський процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / Д. М. Притика [та ін.]. - 2. вид., виправ. та доп. - Х. : Консум, 2002. - 320 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беяневич. - К. : Юстініан, 2010. - 543 с.
8. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду / В.В. Григор'єва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т МОН України, 2007. – Вип. 8. – С. 242-245.
9. Григор'єва В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження суду / В. Григор'єва // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 12. – С. 142-143.
10. Довганчук С. М. Про останні законодавчі зміни щодо підвідомчості справ третейським судам / С. М. Довганчук // Вісник адвокатури України. – 2009. - №3(16). – С. 96-103.
11. Степанова Т. Особливості класифікації доказів у господарському процесі // Підприємництво, господарство і право. - 2001.- № 11.- С. 13-15.
12. Степанова Т.В. Деякі проблеми здійснення експертизи в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2001.- № 3.- С. 212-216